

บทผนวก

วรรณกรรมขอพระเกียรติของไทย

วัชรภรณ์ อางหาญ

สมัยสุโขทัย

	ผู้แต่ง	ขอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
1. ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง (หลักที่ 1)	-	พ่อขุนรามคำแหง	ร้อยแก้ว
2. ศิลาจารึกหลักที่ 3 (ศิลาจารึกนครชุม)	-	พระยาลิไทย	ร้อยแก้ว
3. ศิลาจารึกหลักที่ 4 (ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง)	-	พระยาลิไทย	ร้อยแก้วแปลมาจาก อักษรขอม ภาษาเขมร
4. ศิลาจารึกหลักที่ 5 (ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง)	-	พระยาลิไทย	ร้อยแก้ว
5. ศิลาจารึกหลักที่ 6 (ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง)	-	พระยาลิไทย	ร้อยแก้วแปลมาจาก อักษรขอม ภาษามคธ
6. ศิลาจารึกหลักที่ 7 (ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วง)	-	พระยาลิไทย	ร้อยแก้ว

สมัยอยุธยา

	ผู้แต่ง	ขอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
1. ขุนพ่าย *	-	สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ	โคลงฉันท์และร่าย
2. ฉันทเลนิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	พระมหาราชครู	สมเด็จพระเจ้า ปราสาททอง	ฉันท์และกาพย์
3. โคลงเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช	พระศรีมโหสถ	สมเด็จพระนารายณ์ มหาราช	โคลงสี่สุภาพ
4. โคลงชะลอพระพุทธรูป ไผ่สาสน์	สมเด็จพระเจ้า อยู่หัวบรมโกศ	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท้ายสระ	โคลงสี่สุภาพ

วัชรภรณ์ อางหาญ อาจารย์ ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมัยธนบุรี

	ผู้แต่ง	ยอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
1. โคลงยอพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี	นายสวน มหาดเล็ก	สมเด็จพระเจ้า กรุงธนบุรี	โคลงสี่สุภาพ

สมัยรัตนโกสินทร์

	ผู้แต่ง	ยอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
1. โคลงสรรเสริญพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระพุทธ ยอดฟ้าจุฬาโลก	พระชำนาญหาร	พระบาทสมเด็จพระพุทธ ยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	โคลงสี่สุภาพและ โคลงสี่กระซู่
2. โคลงยอพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย	พระบาทสมเด็จพระ พระนั่งเกล้าเจ้า อยู่หัว	พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย	โคลงสี่สุภาพ ขึ้นต้นและลงท้าย ด้วยร่ายสุภาพ
3. โคลงด้นเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระพุทธ เลิศหล้านภาลัย	พระยาดำรง	พระบาทสมเด็จพระ พุทธเลิศหล้านภาลัย	โคลงด้นมีร่าย ขึ้นต้น ๑ บทและ ลงท้าย ๑ บท
4. ลิลิตตะเลงพ่าย	สมเด็จพระมหา สมณเจ้ากรมพระ ปรมานุชิตชิโนรส	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช	ลิลิตสุภาพ
5. โคลงด้นเรื่องปฏิสังขรณ์ วัดพระเชตุพน	สมเด็จพระมหา สมณเจ้ากรมพระ ปรมานุชิตชิโนรส	พระบาทสมเด็จพระ นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงด้นมีร่าย กาพย์สลับตอนหนึ่ง
6. กลอนเพลงยาวสรรเสริญ พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	นายมี มหาดเล็ก	พระบาทสมเด็จพระ นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนเพลงยาว ตอนท้ายมีโคลงสี่ สุภาพ 1 บท
7. ยอพระเกียรติสามรัชกาล (เผือก)	พระยาไชยวิชิต	พระบาทสมเด็จพระ พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มหาราช พระบาท สมเด็จพระพุทธเลิศหล้าน ภาลัย พระบาทสมเด็จพระ พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพและ กลอนสุภาพ
8. เพลงยาวเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	คุณพุ่ม	พระบาทสมเด็จพระ นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนเพลงยาว

	ผู้แต่ง	ขอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
9. ฉันทฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	-	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กาพย์ดั่งและกาพย์ยานี
10. ลิลิตฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
11. ลิลิตขอพระเกียรติและโคลงพระนามพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ 4	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพมีร่ายขึ้นต้น 1 บท
12. ลิลิตพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวช	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิต
13. ขอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในชุมนุมคำกลอนสรรเสริญพระบารมี 8 เรื่อง ได้แก่			
13.1 โคลงของหม่อมเจ้าสุวเรน	หม่อมเจ้าสุวเรน	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพและร่ายขึ้นต้น 1 บท
13.2 โคลงของพระยามหาอำมาตย์ (หรรษ์ ศรีเพ็ญ)	พระยามหาอำมาตย์	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพและร่ายขึ้นต้น 1 บท
13.3 ลิลิตของพระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร	พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
13.4 ลิลิตของพระองค์เจ้าคัคณางค์คุณ	กรมหลวงพิชิตปรีชากร	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
13.5 กลอนสุภาพสรรเสริญพระเกียรติ	-	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
13.6 โคลงของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพ
13.7 ร่ายต้นของกรมหลวงพิชิตปรีชากร	กรมหลวงพิชิตปรีชากร	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ร่ายต้น
13.8 ฉันทและกาพย์ห่อโคลงของหม่อมเจ้าเพิ่ม	หม่อมเจ้าเพิ่ม	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ฉันทและกาพย์ห่อโคลง
14. ลิลิตฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค)	พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ

	ผู้แต่ง	ยอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
15. รัชมังกลาภิเศกคำฉันท์	หลวงธรรมาภิมณฑ์ (เถิก จิตรกรเถิก)	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ฉันท์และกาพย์
16. กลอนกาพย์ของ “เอกชน” กล่าวเรื่องสวรรคต	ชิต บุรทัต	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กาพย์ยานี
17. ฉันท์ของ “เอกชน”	ชิต บุรทัต	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ฉันท์
18. ลิลิตคำหลวงของกรมพระ นราธิปประพันธ์พงศ์	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิป ประพันธ์พงศ์	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ร่ายคำหลวง โคลงและฉันท์
19. กลอนสุภาพของกรมพระ นราธิปประพันธ์พงศ์	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประ พันธ์พงศ์	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
20. โคลงของนายชิน รายละเอียด	นายชิน รายละเอียด	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพ
21. แหล่งเทศน์มหาพนกล่าว เรื่องสวรรคต		พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
22. แหล่งเทศน์มหาพนกล่าว เรื่องจารพระบรมศพและ จารพระเมรุ	-	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
23. แหล่งเทศน์มหาพนเรื่อง ถวายบังคมพระบรมศพ	-	พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
24. ราชสดุดีเฉลิมพระชนม พรรษา พ.ศ. 2459	พระยาศรีสุนทรโวหาร (ผัน สาสักขณ์)	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว	กาพย์ฉกัณ
25. โคลงสรรเสริญพระเกียรติ เสด็จพระราชดำเนินเรียบ มณฑลปักษ์ใต้ พ.ศ. 2460	พระยาศรีสุนทรโวหาร (ผัน สาสักขณ์)	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว	โคลงสี่สุภาพ
26. คำานพระแท่นมนังคศิลา บาตปฐมภาค	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิป ประพันธ์พงศ์	พ่อขุนรามคำแหง มหาราช	ลิลิตต้น
27. ลิลิตสุภาพสดุดีพระราช บัญญัติประถมศึกษา	พระยาอุปทิศศิลปสาร	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ

	ผู้แต่ง	ยอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
28. โคลงลิลิตสุภาพพระบรมราชาภิเษกสัปดาห์ระดมหาราชจักรีวงศ์	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
29. ลิลิตมหามกุฏราชคุณานุสรณ์	พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์	พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	ภาคแรกเป็นลิลิตสุภาพ ส่วนภาคสองเป็นลิลิตคั่น
30. กาพย์เห่เรือ	พระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	กาพย์ห่อโคลง
31. สามกรุง	พระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	พระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี	กวีวิจารณ์ **
32. ลิลิตพระบรมอัฐิพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	พระยารัตนาธิเบศร์ โสภณ	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
33. ลิลิตสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	พ.ต.ท. พิศาล เสนะเวส	สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	ลิลิตสุภาพ
34. ลิลิตราชาภิเษกสมรสบรมราชาภิเษกและเฉลิมพระราชมณเฑียรพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	จิรภา อ่อนเรือง	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	ลิลิตสุภาพ
35. บทอาศรัยวาทราชสดุดีเนื่องในมหามงคลสมัยพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก	นายวงศ์ เชาวนะทวี	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	โคลงสี่คั่น กาพย์และฉันท์
36. เพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	นายเกื้อ นคร	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	กลอนเพลงยาว
37. กษัตริยานุสรณ์	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช	โคลงสี่สุภาพ มีรายสุภาพ ขึ้นต้น 1 บท

		ผู้แต่ง	ยอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
38.	เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	พระมหาสมหวัง สาระกะ	พระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช	กลอนสุภาพ
39.	มหาธีรราชเจ้าราชสดุติ (รวมร้อยกรองชนะการ ประกวดของมหาวิทยาลัยศิลปากร 6 เรื่อง ได้แก่)			
รางวัลที่ 1	ลิลิตเฉลิม พระเกียรติ พระบาท สมเด็จพระ มงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	พระมหาวีธวัช ศรีเมือง	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
รางวัลที่ 2	ลิลิตเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	นางสาวเพียร ศรีหงส์	พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	ลิลิตสุภาพ
รางวัลที่ 3	กลอนหกเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	นายศิวกานท์ ปฐมสุติ	พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนหก
รางวัลที่ 4	กลอนเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	พระมหาสมหวัง สาระกะ	พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
รางวัลที่ 5	ฉันท์เฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	นางสาวชุติมา อินทพงศ์	พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	สัททวิทก- พิดฉันท์

	ผู้แต่ง	ยอพระเกียรติ	ลักษณะคำประพันธ์
รางวัลที่ 6 กลอนเฉลิม พระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว	นางสาวปดมากรณ เมนะสุด	พระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	กลอนสุภาพ
40. เย็นศิระเพราะพระบริบาล	สุกร ผลชีวิน	พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช	โคลงสี่สุภาพ
41. เฉลิมพระเกียรติพระบาท คุณหญิงสมโรจน์ สมเด็จพระปรมินทรมหา สวัสดิกุล ณ อยุธยา ภูมิพลอดุลยเดช		พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช	โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
42. ลิลิตนเรศวร	ชุมพร แสนเสนา	สมเด็จพระนเรศวร มหาราช	ลิลิตสุภาพ
43. เียรพระเกียรติยศตรา วิโรจน์ ศรีสุโร อิราชแห่งบรมราชจักรีวงศ์		พระมหากษัตริย์ใน พระบรมราชจักรีวงศ์	โคลงสี่สุภาพ ร่ายและกาพย์
44. กรวีณพนธ์เฉลิมพระเกียรติ วรรณคดี สรรพจิต กรุงรัตนโกสินทร์		พระมหากษัตริย์ในพระ บรมราชจักรีวงศ์	ฉันท์
45. เทอดพระเกียรติพระบรม คณะอนุกรรมการ ราชจักรีวงศ์สมโภชกรุง ยกร่างคำเทอด รัตนโกสินทร์ 200 ปี พระเกียรติพระ บรมราชจักรีวงศ์ ใน พ.ศ. 2525		พระมหากษัตริย์ในพระ ราชจักรีวงศ์	ฉันท์

รวบรวมจาก

บุพร แสงทักษิณ. วรรณคดียอพระเกียรติ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537.

เสาวณิต วิงวอน. การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมยอพระเกียรติ วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

* ยวนพ่าย แต่งด้วยโคลงฉันท์เป็นส่วนใหญ่ มีร่ายแทรกเพียง 2 บทตอนเริ่มเรื่องและตอนกลางของเรื่อง จึง
ไม่น่าจะจัดเป็นวรรณคดีประเภทลิลิต ซึ่งเป็นคำประพันธ์ประเภทร่ายกับโคลงสลับกันไป

** กรวีณจะ หมายถึง คำประพันธ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย แต่งสลับกันไปให้เหมาะ
สมกับเนื้อเรื่อง

วรรณกรรม-ศิลปะ สดุดี

ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จัดพิมพ์เนื่องในการสัมมนาทางวิชาการ
"ยอยศธรรมิกราช"

ในโอกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชสมบัติครบ 50 ปี

บทเพลงเฉลิมพระเกียรติ

เพลงเกียรติยศสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สุกรี เจริญสุข 138

ต้นเต อลิภิเษริ : วีรบุรุษฤทธชน

กุลวดี มกรกริมย์ 141

บทผนวก

วรรณกรรมขอพระเกียรติของไทย

วัชรกรณ อากหาญ 161

ปัจฉิมบท 171